

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

การวิจัยเพื่อศึกษาระบบการป้องกันและควบคุม โรคไวรัสโคโรนา-2019 (โควิด-19) ในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี

สมเจตน์ เหล่าลือเกียรติ พ.บ.*

รักษ์พงศ์ เวียงเจริญ พ.บ.*

ศุภมา พิพัฒน์นรเศรษฐ์ พ.บ.*

ชนากานต์ อนันตริยกุล ป.พ.ส.*

*โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี

วันรับ:	28 ธ.ค. 2565
วันแก้ไข:	20 เม.ย. 2566
วันตอบรับ:	30 เม.ย. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อศึกษาระบบการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันของระบบการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา-19 ของโรงพยาบาล และนำไปพัฒนาระบบ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรในโรงพยาบาล จำนวน 36 ราย โดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาปัจจุบันการเตรียมความพร้อมของระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาล ในภาพรวมจาก 38 ประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) ได้แก่ โรงพยาบาลมีศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (emergency operations centre: EOC) โรงพยาบาลมีการประชุมคณะกรรมการและผู้ปฏิบัติประจำศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (EOC) ทุกเดือน จากแบบสัมภาษณ์พบว่า ระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาล พบว่า มีการถ่ายทอดนโยบายมาตรการจากคณะกรรมการ EOC ของโรงพยาบาลสู่ผู้ปฏิบัติในหน่วยงาน ติดตามและปฏิบัติตามมาตรการของการควบคุมโรค ทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเมื่อมีการปรับมาตรการควบคุมโรค มีการปฏิบัติตามแนวทางการควบคุม การคัดกรองของโรงพยาบาล มีการปรับอัตรากำลังให้เหมาะสมเพื่อความอยู่รอดตามสถานการณ์ เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอได้มีการอนุมัติอัตรากำลังเพื่อรองรับปริมาณที่เพิ่มขึ้น โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนามีการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการ การป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 เป็นอย่างดี โดยจุดสำคัญคือ การตั้งทีมของศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (emergency operations center: EOC) และการจัดการประชุมเพื่อการพัฒนากระบวนการดำเนินงานทุกเดือนอย่างเป็นลำดับขั้นผู้บริหาร และปฏิบัติ

คำสำคัญ: การวิจัยเพื่อศึกษาระบบ; การป้องกันและควบคุมโรค; โรคไวรัสโคโรนา 2019

บทนำ

โรคติดเชื้อโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (coronavirus diseases 2019) มีการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยการผ่านเชื้อจากละอองเสมหะ การไอ ระยะเวลาในการสัมผัสเชื้อและเริ่มมีอาการโดยทั่วไปแล้วอยู่ประมาณ 5 วัน แต่มีช่วงระหว่าง 2 ถึง 14 วัน อาการทั่วไป ได้แก่ อาการระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณีมีอาการรุนแรงมาก อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563⁽¹⁾ และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วไป เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ทั่วโลกมีผู้ติดเชื้อ 542,607,710 ราย มีผู้เสียชีวิตไปแล้วจำนวน 6,336,847 ราย มีผู้หายป่วยแล้วจำนวน 510,740,436 ราย สำหรับประเทศไทยมีผู้ป่วยจำนวน 4,492,913 ราย เสียชีวิต จำนวน 30,406 ราย มีผู้หายป่วยแล้วจำนวน 4,441,305 ราย⁽²⁾

กรมควบคุมโรคดำเนินการยกระดับศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2563⁽³⁾ ประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อ COVID-19 รายแรกในวันที่ 8 มกราคม 2563⁽⁴⁾ ซึ่งเป็นผู้ที่เดินทางมาจากประเทศจีน และเกิดการแพร่ระบาดเป็นวงกว้างจากประชากรภายในประเทศด้วยกัน รัฐบาลจึงกำหนดมาตรการเร่งด่วนในการควบคุมและป้องกันโรคโควิด-19 และเมื่อสถานการณ์แพร่ระบาดมีความร้ายแรงมากขึ้น รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และออกข้อกำหนดตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และมาตรา 11 แห่งพระราชกำหนดบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2538 เพื่อควบคุมสถานการณ์และข้อจำกัดพื้นที่แพร่ระบาดโลก จากการระบาดของโรคโควิด 19 โดยระยะที่ 1 เกิดการนำเชื้อมาจากประเทศจีน^(1,2,4) โดยเดินทางมาจากพื้นที่ที่มีระบาด ในระยะที่ 2 มีการแพร่เชื้อในวงจำกัดแต่การป้องกันไม่สามารถควบคุมได้

เข้าสู่ระยะที่ 3 การแพร่ระบาดอย่างกว้างขวางในประเทศไทย⁽²⁾

สำหรับจังหวัดกาญจนบุรี โรงพยาบาลพลพยุหเสนา เป็นโรงพยาบาลทั่วไป ระดับ S ประจำจังหวัดกาญจนบุรี เริ่มมีการพบผู้ป่วยโควิด 19 รายแรก เป็นผู้หญิงที่เดินทางมาจากต่างประเทศ เข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2563 ต่อมาผู้ป่วยจำนวนมากขึ้น จึงได้มีการตั้งโรงพยาบาลสนาม ซึ่งทำให้พบข้อจำกัดในกระบวนการจัดหาสถานที่ การประสานงาน การเตรียมความพร้อมด้านกำลังบุคลากร งบประมาณดำเนินการวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนรูปแบบ แนวทาง วิธีการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเพื่อนำไปปรับปรุงระบบการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา-2019 (โควิด-19) ของโรงพยาบาล การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันและเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา-2019 (โควิด-19) ของโรงพยาบาลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการศึกษา

งานวิจัยการเชิงสำรวจนี้ใช้กรอบแนวคิดจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis S & McTaggart R⁽⁵⁾ ร่วมกับแนวคิดในการบริหารการพยาบาลภัยพิบัติของ Jennings-Sanders A, et al.⁽⁶⁾ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสถานการณ์ ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพัฒนาการบริหารจัดการ ค้นหาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและควบคุมโรค นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาและวางแผนการพัฒนา

ระยะที่ 2 การพัฒนาและทดลองใช้ โดยประชุมหาแนวการพัฒนา ทดลองใช้รูปแบบ สรุปปัญหา ติดตามการดำเนินงานตามแผน และปรับปรุงให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบ

ระยะที่ 3 ประเมินผลลัพธ์และสรุปรูปแบบการบริหาร โดยประเมินความรู้ในการพัฒนาการบริหารจัดการ

ป้องกันและควบคุม ประเมินรูปแบบการบริหารจากแบบ
แบบสัมภาษณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่บุคลากรด้านหน้า และหัวหน้างานของ
โรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา ซึ่งประกอบด้วย แพทย์
พยาบาล จำนวน 36 ราย โดยการใช้แบบสอบถามและ
แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

ผู้วิจัยใช้การหากลุ่มตัวอย่างของ Krejcie RV & Mor-
gan DW⁽⁷⁾ ได้กลุ่มตัวอย่าง 36 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สอบถามโดยใช้แบบประเมิน 2 ส่วนคือ ข้อมูลทั่วไป
และข้อมูลระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19
ประกอบด้วยข้อประเมินจำนวน 38 ข้อ และทำการ
สัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีข้อคำถาม 4 ข้อ
ครอบคลุมการพัฒนาการจัดการ การป้องกันและ
ควบคุมโรคโควิด-19

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมินระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-
19 ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content
validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ (item-ob-
jective congruence index; IOC ระหว่าง 0.82-1.00)
แบบประเมินระบบการป้องกันและควบคุมโรคไวรัส
โคโรนา-2019 (โควิด-19) มีค่า Cronbach's alpha
coefficient เท่ากับ 0.875

โครงสร้างแบบสัมภาษณ์การพัฒนาระบบการป้องกัน
และควบคุมโรคโควิด-19 ได้รับการตรวจสอบจาก
ผู้เชี่ยวชาญด้านความตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์ ได้
นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มวิจัยและนำมา
ปรับใช้กับการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบประเมินระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-
19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี
แบบประเมินนี้มี 2 ส่วนคือ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ

และอายุ ใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ ร้อยละ
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19
ประกอบด้วยข้อประเมินจำนวน 38 ข้อ ครอบคลุมการ
ดำเนินงานการพัฒนา ระบบสอบถามใช้มาตรวัดเป็น
Likert's rating scale โดยแบ่งความพร้อมเป็น 5 ระดับ
คือค่า 1.00-1.49 เท่ากับระดับน้อยที่สุด ค่า 1.50-2.49
เท่ากับระดับน้อย ค่า 2.50-3.49 เท่ากับระดับปานกลาง
ค่า 3.50-4.49 เท่ากับระดับมาก และค่า 4.50-5.00
เท่ากับระดับมากที่สุด

แบบสัมภาษณ์ ระบบการป้องกันและควบคุมโรค-
โควิด-19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัด
กาญจนบุรี การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์จะนำเนื้อหา
ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูล
ตามประเด็นปัญหาต่างๆ และตีความข้อมูลที่ได้โดยการ
วิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล (content analysis)

การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการขออนุญาตจริยธรรมวิจัยในมนุษย์
จากสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี (เอกสารรับรองเลขที่
กจ.033.022/3116) โดยการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล
ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บข้อมูลจนถึงการนำเสนอผล
การวิจัย โดยผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลและชี้แจงให้ทราบถึง
วัตถุประสงค์และขั้นตอนของการเก็บข้อมูล การเข้าร่วม
การสัมภาษณ์ การตอบแบบประเมิน การลงนามยินยอม
เข้าร่วมการวิจัย และขออนุญาตในการจัดบันทึกประเด็น
ในการสัมภาษณ์ระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิ
ที่จะยุติเมื่อใดก็ได้ ข้อมูลทุกอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บ
รักษาเป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงการนำเสนอ
ข้อมูลจะเป็นในลักษณะภาพรวม ไม่เชื่อมโยงถึงตัวบุคคล
ใดบุคคลหนึ่ง

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็น
เพศชายและเพศหญิง ร้อยละ 50.00 เท่ากัน มีอายุ 50
ปีขึ้นไป ร้อยละ 78.57 อายุระหว่าง 40-49 ปี ร้อยละ

14.28 และอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 7.14

ผลการวิเคราะห์แบบประเมินระบบป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ค่าเฉลี่ยความพร้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50-5.00) กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับระบบการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21, SD=0.57) เมื่อวิเคราะห์รายชื่อ พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มี 3 ประเด็นคือ โรงพยาบาลมีศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (emergency operations center: EOC) โรงพยาบาลมีการประชุมคณะกรรมการและผู้ปฏิบัติของศูนย์ EOC ประจำของทุกเดือน โดยได้คะแนนในระดับมากที่สุดทุกคน (ค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 5.00) ประเด็นรองลงมาที่มีระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92, SD=0.26) คือ ผู้บริหารโรงพยาบาล กำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019 และโรงพยาบาลมีการสอบสวน ควบคุมการระบาดของ การติดเชื้อในโรงพยาบาล ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด อันดับที่สาม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85, SD=0.53) เท่ากันสองประเด็นได้แก่โรงพยาบาล มีการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และโรงพยาบาลมีจุดคัดกรอง อุณหภูมิ ให้บริการหน้ากาก แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ป่วยและญาติ ก่อนเข้าโรงพยาบาล ประเด็นที่มีค่าน้อยที่สุด แต่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.2, SD=0.57) ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินการบริหารจัดการการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา-2019	4.21	0.57	มาก
2 การเฝ้าระวังเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา-2019	4.28	0.72	มาก
3 การป้องกันเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา-2019	4.28	0.48	มาก
4 การควบคุมเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา-2019	4.28	0.46	มาก
5 ผู้บริหารโรงพยาบาลกำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019	4.92	0.26	มากที่สุด
6 ผู้บริหารโรงพยาบาลกำกับดูแลการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019	4.78	0.42	มากที่สุด
7 ผู้บริหารโรงพยาบาลมีแนวทางการดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.71	0.46	มากที่สุด
8 ผู้บริหารโรงพยาบาลมีการจัดทำแผนการปฏิบัติการและถ่ายทอดแผนเพื่อนำไปสู่งานปฏิบัติ	4.64	0.49	มากที่สุด
9 ผู้บริหารโรงพยาบาลคาดการณ์ผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	4.71	0.46	มากที่สุด
10 ผู้บริหารโรงพยาบาลกำหนดแนวทางการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.57	0.64	มากที่สุด
11 ผู้บริหารโรงพยาบาลมีแนวทางการวัดความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจของผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.35	0.84	มาก
12 ผู้บริหารโรงพยาบาลมีแนวทางการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน	4.71	0.46	มากที่สุด
13 ผู้บริหารโรงพยาบาลมีแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการทำงานของหน่วยงาน	4.57	0.51	มากที่สุด
14 ผู้บริหารโรงพยาบาลมีแนวทางการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรของโรงพยาบาล	4.57	0.51	มากที่สุด
15 ผู้บริหารโรงพยาบาลมีแนวทางการจัดกระบวนการสร้างคุณค่าของโรงพยาบาล	4.42	0.64	มาก
16 โรงพยาบาลมีการสอบสวนและควบคุมการระบาดของ การติดเชื้อในโรงพยาบาล	4.92	0.26	มากที่สุด
17 โรงพยาบาลมีการสอบสวนและควบคุมการระบาดของ การติดเชื้อในโรงพยาบาล	4.57	0.51	มากที่สุด
18 โรงพยาบาลมีการดูแลต่อเนื่องเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ	4.57	0.51	มากที่สุด
19 โรงพยาบาลมีการคุ้มครองภาวะสุขภาพ	4.50	0.51	มากที่สุด
20 โรงพยาบาลมีให้ข้อมูลและความรู้ด้านสุขภาพ	4.42	0.64	มาก

การวิจัยเพื่อศึกษาระบบการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา-2019 (โควิด-19) ในโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินการบริหารจัดการการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
21 โรงพยาบาลมีการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย	4.85	0.36	มากที่สุด
22 โรงพยาบาลมีบันทึกทางการแพทย์	4.57	0.51	มากที่สุด
23 โรงพยาบาลมีผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลตามพันธกิจของงานบริการพยาบาลการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล	4.64	0.63	มากที่สุด
24 โรงพยาบาลมีผลลัพธ์ด้านการบริการพยาบาลป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล	4.42	0.51	มาก
25 โรงพยาบาลมีผลลัพธ์ด้านการพัฒนาองค์กร	4.35	0.63	มาก
26 โรงพยาบาลมีการกำหนดด้านวิชาชีพส่วนบุคคล	4.42	0.51	มาก
27 โรงพยาบาลมีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.42	0.52	มาก
28 โรงพยาบาลมีการบังคับบัญชาและอำนาจการตัดสินใจ	4.57	0.51	มากที่สุด
29 โรงพยาบาลมีการสร้างวัฒนธรรมองค์กร	4.78	0.51	มากที่สุด
30 โรงพยาบาลมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ	4.78	0.42	มากที่สุด
31 โรงพยาบาลมีการบริหารทรัพยากรบุคคล	4.64	0.49	มากที่สุด
32 โรงพยาบาลมีศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (emergency operations centre: EOC)	5.00	0.00	มากที่สุด
33 โรงพยาบาลมีการจัดสถานที่ดูแลรักษาผู้ป่วยกรณีเข้าข่ายสงสัยหรือติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงพยาบาล	4.78	0.42	มากที่สุด
34 โรงพยาบาลมีการประชุมคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (EOC) ประจำของเดือน	5.00	0.00	มากที่สุด
35 โรงพยาบาลมีการประชุมผู้ปฏิบัติของศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน(EOC) ประจำของทุกเดือน	5.00	0.00	มากที่สุด
36 โรงพยาบาลมีการประชุมคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (RM)	4.57	0.51	มากที่สุด
37 โรงพยาบาลมีการให้บริการจุดฉีดวัคซีน 3 จุด	4.71	0.61	มากที่สุด
38 โรงพยาบาลมีจุดคัดกรองอุณหภูมิ/ให้บริการหน้ากาก แก่เจ้าหน้าที่/ผู้ป่วยและญาติ ก่อนเข้าโรงพยาบาล	4.85	0.53	มากที่สุด

ผลการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์พัฒนาการบริหารจัดการการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์และนำเนื้อหามาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นปัญหาต่างๆ และตีความข้อมูลที่ได้โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล ผู้วิจัยได้แยกประเด็นการสัมภาษณ์ 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างมีการจัดการการป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า บุคลากรโรงพยาบาลสามารถปฏิบัติตามแนวทาง การควบคุม การ

คัดกรองของโรงพยาบาล การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การทำความสะอาดมือ การใช้ชุด PPE การทำความสะอาด การทำลายเชื้อในหอผู้ป่วย การกำจัดขยะและการเผาระวัง มีการกำกับติดตามการปฏิบัติเป็นระยะ เช่น การอบรมสำหรับบุคลากรใหม่ที่หมุนเวียน การฝึกซ้อมการใส่ชุดและถอดชุด มีการถ่ายทอดนโยบายของโรงพยาบาล สู่เพื่อนร่วมงาน มีแพทย์และผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษา เมื่อเกิดปัญหาหน้างานและร่วมกันแก้ปัญหา แจ้งผลกระทบ ต่ออัตรากำลังจากปัญหาหน้างานแก่กลุ่มการพยาบาล รายงานผลทุก 15 วันให้ทีม IC ทราบ มีการประชุมสื่อสารข้อมูลทั้งระดับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติจนถึงการสื่อสารกับประชาชน

2. กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติงานการจัดการ การป้องกันและควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019

สำหรับประชาชนหรือผู้มารับบริการ มีการเน้นการประชาสัมพันธ์ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงพยาบาล เรื่องความสะอาด การเว้นระยะห่าง มีจุดวัดไข้ ติดสติ๊กเกอร์ มีจุดวางแอลกอฮอล์ รมรงค์สถิติการล้างมือ 7 ขั้นตอน แจกเจลแอลกอฮอล์ จัดกิจกรรมรมรงค์ ประกาศนโยบาย Phahol Free Setting มาตรการโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา ปลอดภัย ห่างไกลโควิด ติดป้ายบุคลากรฉีดวัคซีนครบทุกคน ป้ายงดรับประทานอาหารร่วมกัน (ลงไลน์กลุ่ม Phahol news) เน้นย้ำให้บุคลากรได้ฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์ มีการแจก ATK ให้บุคลากรตรวจสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และรายงานผลการตรวจ

3. กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาในการทำงานตามนโยบาย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ พบปัญหาว่านโยบายด้านโควิดเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บางครั้งแจ้งในที่ประชุมแล้ว แต่หลังการประชุมมีการเปลี่ยนแปลงอีก การดูแลมีการปรับเปลี่ยน การสื่อสารระหว่างผู้เกี่ยวข้องยังพบปัญหา บางหน่วยแพทย์ที่รับผิดชอบไม่เข้าใจ ไม่ปฏิบัติตามระหว่างหน่วยงาน อาจเกิดจากพยาบาลที่มาช่วงโควิดมีการหมุนเวียน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดอัตรากำลัง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ติดโควิดครั้งละหลายๆ คน การจัดการปัญหาหน้างานไม่ชัดเจน เนื่องจากมีผู้ป่วยจำนวนมาก ทั้งผู้ป่วยทั่วไปและผู้ป่วยโควิด

4. กลุ่มตัวอย่างมีแนวคิดในการแก้ปัญหาตามนโยบาย

ตัวอย่างการแก้ไขปัญหาคือตามนโยบาย เช่น การจัดโซนนิ่งให้เหมาะสม โดยมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อลดผู้ป่วยหน้างาน ให้ความรู้และทักษะแก่บุคลากรในการป้องกันตัวเองที่ดี ปรับอัตรากำลังให้เหมาะสมเพื่อความอยู่รอดตามสถานการณ์ เครื่องมือต่างๆ ในการดูแล ควรนำเสนอผู้บริหารเพื่อมีคำสั่งให้จัดหาเครื่องมือในการบริหารจัดการ ในการจัดการปัญหา คณะทำงานจะคำนึงว่าปัญหาเล็กหรือใหญ่ เกิดบ่อย หรือ

นานๆ ครั้ง ให้กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา อาจใช้การระดมสมอง เพื่อให้ได้วิธีการที่หลากหลาย ลงมือทำตามแผนที่วางไว้ ว่าสามารถนำไปใช้จริงได้หรือไม่ ปรับแผนและดำเนินการใหม่

วิจารณ์

การศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันของระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมจาก 38 ประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา รัตนเจริญ⁽⁸⁾ ที่พบว่า การศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันของการบริหารจัดการ การป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 มีผลต่อการบริหารจัดการการแพร่กระจายของโรคโควิด-19 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือในระดับมากที่สุดทุกคน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) โรงพยาบาลมีการศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข และมีการประชุมคณะกรรมการประจำทุกเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช ประวันเตา และคณะ⁽⁹⁾ ที่พบว่าศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี มีการปรับโครงสร้างการบัญชาการฯ เป็น 13 ภารกิจ ได้แก่ (1) ผู้บัญชาการเหตุการณ์ (2) ตระหนักรู้สถานการณ์ (3) ยุทธศาสตร์ (4) สอบสวนโรค (5) สื่อสารความเสี่ยง (6) ดูแลรักษาผู้ป่วย (7) ด้านควบคุมโรคระหว่างประเทศ (8) กำลังคน (9) สำรองวัสดุเวชภัณฑ์ และส่งกำลังบำรุง (10) กฎหมาย (11) การเงิน (12) ประสานงานและเลขานุการ และ (13) ห้องปฏิบัติการ และต้องศึกษากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ข้อสั่งการที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์โรค จัดทำแผนเผชิญเหตุและมาตรฐานการปฏิบัติงานแต่ละภารกิจ ขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติในพื้นที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภมร ตรุณ และคณะ⁽¹⁰⁾ ที่พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดด้านจุดเด่นรายด้านที่สำคัญ ได้แก่ (1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ มีการวางระบบป้องกันการเกิดโรคตั้งแต่ต้นปี (2) ด้านการเตรียมความพร้อมรองรับภาวะฉุกเฉิน

มีการทำแผนจัดการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินและมีการซ้อมแผน การเตรียมระบบข้อมูลเฝ้าระวังที่มีคุณภาพ (3) ด้านการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน มีระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพ การประสานงานภาคีเครือข่ายในการควบคุมโรค การติดตามเฝ้าระวังและประเมินสถานการณ์โรคอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารความเสี่ยงที่ทันสมัย (4) การฟื้นฟูหลังเกิดภาวะฉุกเฉิน มีระบบการเฝ้าระวังโรคหลังจากเกิดการระบาดที่มีประสิทธิภาพ ประเด็นรองลงมาที่มีระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92, SD=0.26) คือผู้บริหารโรงพยาบาลกำหนดทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญพร จรุงจิตร์⁽¹¹⁾ ที่พบว่าผู้บริหารมีส่วนอย่างมากในพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019 และโรงพยาบาลมีการสอบสวนและควบคุมการระบาดของโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของนาธาน กุลภัทรเวท และคณะ⁽¹²⁾ ที่พบผู้ป่วยยืนยันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 2 ราย คือ พยาบาลและผู้ป่วยที่พยาบาลท่านนี้ได้ดูแลหลังการผ่าตัด แต่ไม่สามารถสรุปสาเหตุปัจจัยติดเชื้อได้ชัดเจน อย่างไรก็ตามควรปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัดในบุคลากรทางการแพทย์ และในสถานบริการสาธารณสุข ประเด็นที่มีค่าน้อยที่สุด แต่มีค่าเฉลี่ยอยู่มีระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.2, SD=0.57) ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรรณ คำแสน⁽¹³⁾ ที่พบว่า ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการโรคไวรัสโคโรนา 2019 มีผลอยู่ในระดับมาก บุคลากรทางสุขภาพสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ เพื่อส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้ และป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 การพัฒนาการบริหารจัดการ การป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี และพบว่ามีย้ายทอนนโยบาย มาตรการจากคณะกรรมการ EOC ของโรงพยาบาลสู่ปฏิบัติในหน่วยงาน ติดตามและปฏิบัติตามมาตรการของการควบคุมโรค ทำความ

เข้าใจกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เมื่อมีการปรับมาตรการควบคุมโรค มีปฏิบัติตามแนวทางการควบคุม การคัดกรองของโรงพยาบาล มีการปรับอัตรากำลังให้เหมาะสมเพื่อความอยู่รอดตามสถานการณ์ เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอได้มีการอนุมัติอัตรากำลังเพื่อรองรับปริมาณที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของอุษา คำประสิทธิ์⁽¹⁴⁾ ที่พบว่าอัตรากำลังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านโครงสร้าง และการบริหารอัตรากำลังของพยาบาลซึ่งผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของโควิด-19

สรุป

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีการเตรียมความพร้อมในอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่ามีการเตรียมความพร้อม การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการ การป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 เป็นอย่างดี โดยจุดสำคัญคือการตั้งทีมของศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข (EOC) ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา และการจัดการประชุมเพื่อการพัฒนากระบวนการทุกเดือน อย่างเป็นลำดับขั้นผู้บริหาร และปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการเตรียมความพร้อมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรของโรงพยาบาลในทุกภารกิจ โดยวิธีการสอนงานจากการปฏิบัติจริง (on the job training) หรือวิธีการถอดบทเรียน (after action review: AAR) ในมิติการพัฒนาศักยภาพบุคลากรคู่ขนานไปกับการปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพราะถือเป็นโอกาสที่ดี ที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยเฉพาะกลุ่มภารกิจสอบสวนโรค มีการประเมินผลจากการปฏิบัติเป็นระยะ เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงพยาบาล และสามารถปฏิบัติได้จริง

2. การสื่อสารสร้างความรู้ ความเข้าใจ การดำเนินงานตามแนวทางการบริหารของโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง ต้องให้ความสำคัญในสภาวะวิกฤต เพื่อรองรับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ระลอกใหม่ และโรคอุบัติใหม่

3. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัดในบุคลากรทางการแพทย์ และในสถานบริการสาธารณสุข

4. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนางานประจำ (routine to research) โดยให้การสนับสนุน ให้งานวิจัย การให้คำปรึกษา การให้งบประมาณ ไม่ให้รู้สึกว่าการทำวิจัยวิจัยเพื่อการพัฒนางานประจำ (routine to research) เป็นการเพิ่มภาระงานแต่เป็นการพัฒนางานประจำและพัฒนาวิชาชีพ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรีสำเร็จลงได้เพราะได้รับความร่วมมือจากแพทย์พยาบาล เจ้าหน้าที่ บุคลากรต่าง ๆ ของโรงพยาบาลพหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization, 2020. WHO coronavirus (COVID-19) [Internet]. [cited 2022 Sep 10]. Available online: <https://covid19.who.int/>
2. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในประเทศ [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [สืบค้นเมื่อ 10 ก.ย. 2565]. แหล่งข้อมูล: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/>
3. กระทรวงสาธารณสุข. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ.

2563. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137, ตอนพิเศษ 48 ง (ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563).
4. อนุตรา รัตน์นราทร. รายงานผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19): ผู้ป่วยรายแรกของประเทศไทยและนอกประเทศจีน. วารสารสถาบันบำราศนราดูร 2563;14(2): 116-23.
5. Kemmis S, McTaggart R. Participatory Action Research: Communicative Action and the Public Sphere. In: Denzin N, Lincoln Y. Handbook of Qualitative Research. 3rd ed. California: Sage Publication 2005;23:559-603.
6. Jennings-Sanders A, Frisch N, Wing S. Nursing students' perceptions about disaster. Disaster Management and Response 2005;3(3):80-5.
7. Krejcie RV, Morgan DW. Determining Sample Size for Research Activities. Psychological measurement 1970.
8. กฤษดา รัตน์เจริญ. การบริหารจัดการการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19): กรณีศึกษาอำเภอบึงสามพัน จังหวัดสระบุรี [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [สืบค้นเมื่อ 15 ก.ย. 2565]. แหล่งข้อมูล: <http://www3.ru.ac.th/mpaabstract/index.php/abstractData/viewIndex/537>
9. วิรัช ประวันเตา, พรสุรางค์ ราชภักดี, ศราวุธ อุตตมางคพงศ์. การพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการและระบบบัญชาการเหตุการณ์ตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขกรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเขตสุขภาพที่ 2 พิษณุโลก. วารสารควบคุมโรค 256;47(2):396-408.
10. ภมร ตรุณ, ชำนาญ ไวแสน, อมรรัตน์ แก้วนิสสัย, วรุณี แสงเพชร. การประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุข กรณีโรคไข้เลือดออกจังหวัดบึงกาฬ. วารสารการพยาบาล สุขภาพ และการศึกษา 2563;3(2):3-17.
11. ธัญพร จรุงจิต. ประสิทธิภาพของการพยาบาลผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในระบบ Home Isolationโรงพยาบาลวังเจ้า จังหวัดตาก [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [สืบค้นเมื่อ 8 ก.ย. 2565]. แหล่งข้อมูล: <http://www.tako>

- moph.go.th/librarybook/web/files/87b665321a99338968db1edca19a3910.pdf
12. นาทาน กุลภัทรเวท, เอนก มุ่งอ้อมกลาง, สมรภัช ศิริเชตรกรณ. รายงานการสอบสวนการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง กรุงเทพมหานคร. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและวิจัย สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 อุบลราชธานี 2563;18(1):57-67.
13. ณีฐวรรณ คำแสน. ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี 2564;4(1):33-48.
14. อุษา คำประสิทธิ์. การพัฒนารูปแบบการบริหารการพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 แผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลโนนไทย. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 2565;16(1):30-44.

Abstract: Assessment on the Prevention and Control System for Corona Virus 2019 (COVID-19) in Phaholpolphayuhasena Hospital, Kanchanaburi Province

Somjate Laoluekiat, M.D.; Rakpong Wiangcharoen, M.D.; Supacha Pipatnoraseth, M.D.; Chanakan Anuntariyakoon, Dip Nursing Science

Phaholpolphayuhasena Hospital, Kanchanaburi Province, Thailand

Journal of Health Science 2023;32(3):479-87.

The purposes of study was to assess the current management for the prevention and control of corona virus disease 2019 (COVID-19) in Phaholpolphayuhasena Hospital, Thailand; and to develop management prevention and control of COVID-19 in Phaholpolphayuhasena Hospital, Kanchanaburi Province. This research was conducted using mixed method comprising of a quantitative research and a qualitative research. The sample groups were the heads of Phaholpolphayuhasena Hospital Group consisted of doctors, nurses using questionnaires and in-depth interviews, 36 people. The results showed that among the 38 issues raised, the highest one was the formation of emergency operation center (EOC) which had monthly meeting. From the interview form, it was found that management for the prevention and control of COVID-19 of Phaholpolphayuhasena Hospital involved the policy translation on the measures recommended by the EOC to implementers in the hospital. In addition, there were close monitoring and following-up of the disease control measures. Changes or adjustment in the measures would be followed by the consultation process to ensure proper understanding. The guidelines development, screenings and staff adjustment were continuously conducted in accordance with the situation. Most importantly, the EOC and the regular meeting were well functioned to ensure the effectiveness of the COVID-19 control.

Keywords: research to improve management; prevention and control; corona virus 2019